

OZDRAVOVANIE VEREJNÝCH FINANCIÍ ZNÍŽI DEFICIT, ALE AJ SPOMALÍ EKONOMICKÝ RAST

Opatrenia na ozdravenie verejných financií znížia podľa ministerstva financií (MF) deficit v budúcom roku na 4,7 % HDP. Bez konsolidácie by bol podľa Rady pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) 6,3 % HDP a podľa MF 5,4 % HDP (Graf 1). Opatrenia súčasne spomalia rast ekonomiky.

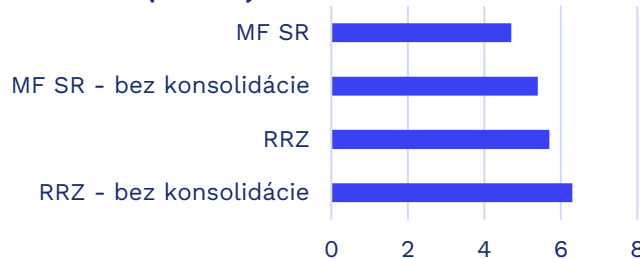
- V budúcom roku predpovedá ministerstvo financií rast HDP 2,2 %, čo je pokles o 0,4 percentuálneho bodu oproti letnej prognóze. RRZ odhaduje rast na úrovni 2,0 %, čo je pokles o jeden percentuálny bod oproti predchádzajúcej prognóze (Graf 2).
- Ochladenie ekonomiky bude do značnej miery spôsobené konsolidačnými opatreniami. Zvýšenie dane z pridanej hodnoty potiahne infláciu a stlmí spotrebu domácností. Nová daň z finančných transakcií môže podľa RRZ negatívne vplyvať na súkromné investície.
- Priaznivo bude na rast ekonomiky pôsobiť predpokladané čerpanie financií z plánu obnovy a nárast exportu, ktorý RRZ očakáva v druhej polovici roka vďaka oživeniu svetovej ekonomiky.
- Konsolidácia verejných financií je viac zameraná na príjmovú stránku ako na znižovanie výdavkov. Vládna koalícia sa 17. septembra dohodla na konsolidácii vo výške 2,7 miliardy eur. Napriek čiastkovým zmenám opatrení chce celkovú dohodnutú sumu zachovať.

NAJVIAC SA DARILO FIRMÁM ZAMERANÝM NA PECE, ČERPADLÁ, ŠPORT A BATÉRIE

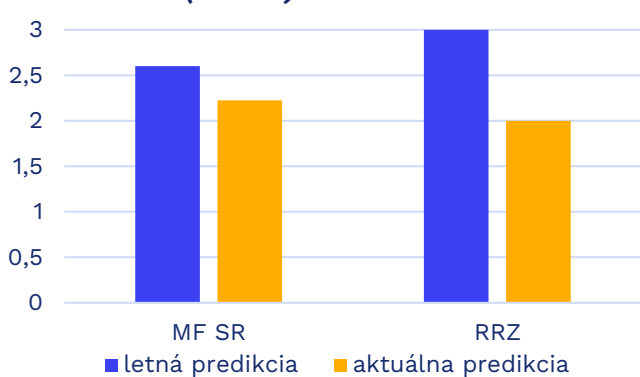
Podľa analýzy ISA medzi rokmi 2018 a 2023 najviac stúpili tržby firmám vyrábajúcim rúry a pece. S nárastom o viac ako 3 000 % s výrazným náskokom predbehli ostatné odvetvia. Do tohto sektora patria aj výrobcovia tepelných čerpadiel, ktoré najmä počas energetickej krízy získali na popularite.

- Na druhom mieste skončil sektor prenájmu športových potrieb (nárast tržieb o 817 %) a na treťom výroba batérií (704 %).
- Prvá desiatka najsilnejších odvetví zaznamenala rast najmenej 300 %, ktorý je desaťnásobný v porovnaní s priemerom za všetky firmy (Graf 3).
- Ostatných päť rokov poznamenala pandémia, energetická kríza a vysoká inflácia. Z takmer šesť stovák odvetví slovenského podnikateľského sektora sa počas kríz vyprofilovali tie, ktoré dokázali zvýšiť tržby napriek všetkým problémom.
- Zo všetkých 595 sektorov podľa klasifikácie NACE sme sa zamerali na tie, ktoré majú tržby aspoň stotisíc eur. Z nich sme vybrali sektory s najrýchlejším rastom tržieb. Celkovo dosiahli tržby slovenských podnikov v roku 2023 viac ako 280 miliárd eur a oproti roku 2018 narástli o 30 %. Inflácia vzrástla v tom istom čase o 34 %.

Graf 1: Prognóza deficitu verejných financií v roku 2025 (% HDP)

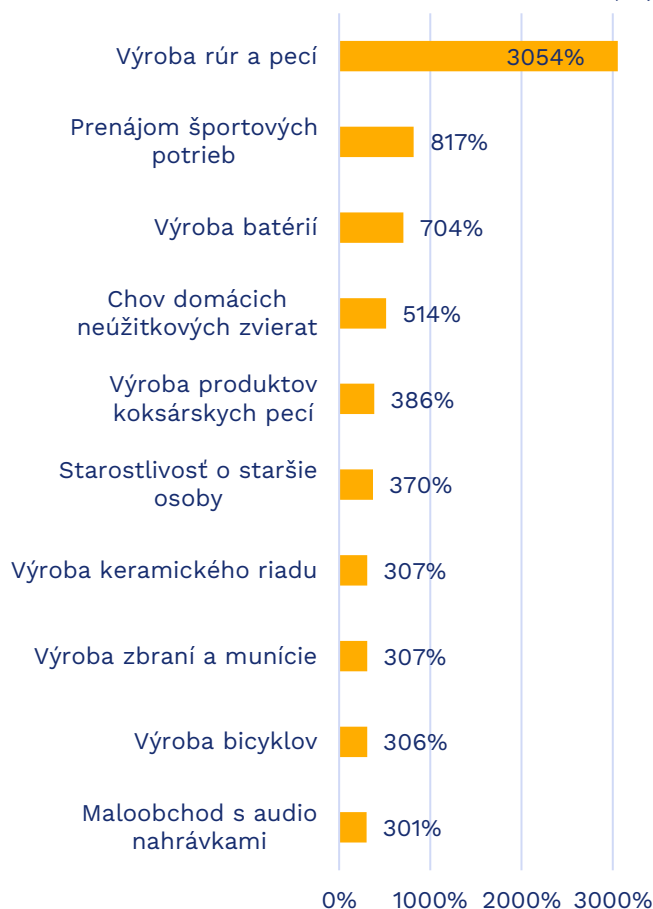

Graf 2: Prognóza rastu HDP v roku 2025 podľa MF SR a RRZ (% HDP)

Zdroj: MF SR, RRZ

Graf 3: Nárast tržieb medzi rokmi 2018 a 2023 (%)

Zdroj: Register účtovných závierok

NEPRIATEĽSKÉ ALEBO PONIŽUJÚCE SPRÁVY NA INTERNETE SÚ NAJČASTEJŠIE NA SLOVENSKU

Viac ako polovica (56 %) oslovených ľudí na Slovensku vlani narazila na nepriateľské alebo ponižujúce správy na internete. Je to najviac v EÚ, ktorej priemer bol 37 % (Graf 4). Dotazníkový prieskum vykonal Eurostat medzi ľuďmi, ktorí v ostatných troch mesiacoch použili internet.

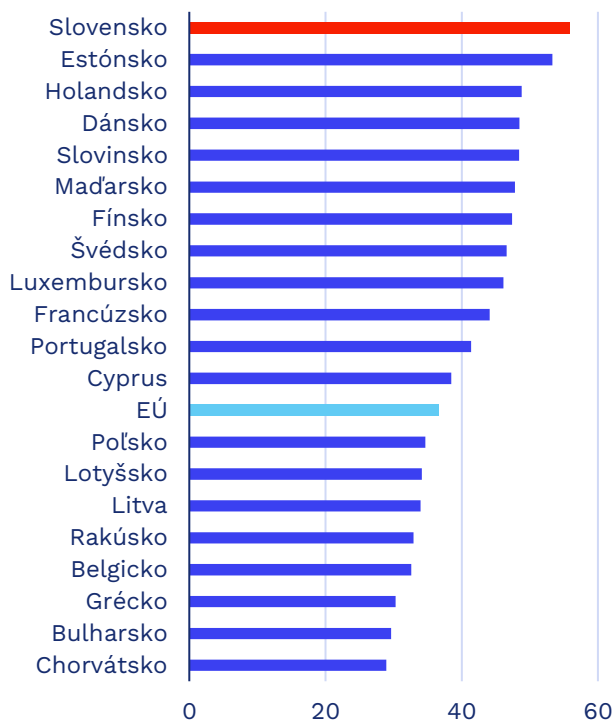
- Hlavným dôvodom online nepriateľstva boli v každom štáte „politické alebo sociálne názory“. Najvyšší podiel mali v Estónsku (60 %). Na Slovensku to bolo 45 % a priemer EÚ bol 27 %.
- Druhým najčastejším dôvodom nepriateľstva či ponižovania online bol za celú EÚ „rasový alebo etnický pôvod“ skupín ľudí alebo jednotlivcov (20 %). V tejto kategórii sa Slovensko umiestnilo na piatej najvyššej priečke s 27 %.
- Citlivou témou na Slovensku je kategória „sexuálna orientácia“, ktorú označilo 32 % respondentov. Máme v nej európske prvenstvo, priemer EÚ je 19 %.
- V ostatných kategóriách ako „pohlavie“, „viera“, „postihnutie“, či „iné osobné charakteristiky“ sú výsledky Slovenska porovnateľné s priemerom EÚ.
- V každej uvedenej kategórii má najviac dotknutých vek 16-29 rokov. Naprieč všetkými témami je ich 49 % v priemere EÚ a 65 % na Slovensku.

PODIEL ABSOLVENTOV GYMNÁZIÍ DLHODOBO STÚPA, ODBORNÝCH ŠKÔL KLESÁ

Od vstupu do EÚ v roku 2004 na Slovensku klesol podiel absolventov stredných odborných škôl o 9,8 percentuálneho bodu na 66,4 % v roku 2023. Naopak, podiel gymnazistov stúpol o osem bodov na 31,8 % (Graf 5). Vyplýva to z prepočtov ISA na základe dát z Centra vedecko-technických informácií (CVTI SR).

- Zmena štruktúry absolventov pravdepodobne súvisí so zvýšeným záujmom mladých ľudí pokračovať vo vzdelávaní na vysokej škole. V uplynulých 20 rokoch vzrástol podľa Eurostatu podiel vysokoškolsky vzdelanej populácie vo veku 25 až 34 rokov zo 14,4 % na 40 %.
- Žiaci stredných odborných škôl zároveň dávajú prednosť ukončeniu stredoškolského štúdia v odboroch s maturitou. Súčasne klesá ich záujem o nadstavbové či pomaturitné štúdium.
- Celkovo sa od roku 2004 vplyvom demografických zmien znižuje počet stredoškolákov. Počet absolventov stredných odborných škôl klesol počas 20 rokov o vyše 30-tisíc (51 %). Počet absolventov gymnázií klesá pomalším tempom, znížil sa o štvrtinu, konkrétne o 4 616 študentov (Graf 6).

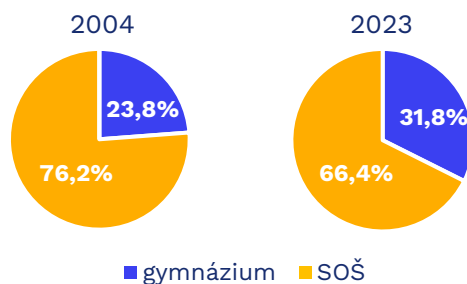
Graf 4: Podiel ľudí, ktorí videli nepriateľské alebo ponižujúce správy online (% , 2023)

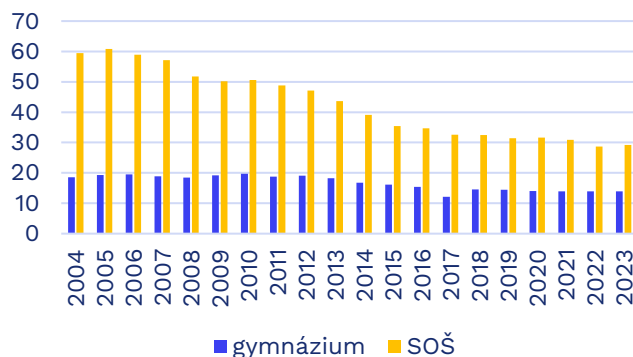
Poznámka: Je to podiel ľudí, ktorí použili internet za ostatné tri mesiace.

Zdroj: Eurostat

Graf 5: Podiel absolventov stredných škôl (%)

Graf 6: Vývoj počtu absolventov stredných škôl (v tisícoch)

Poznámka: V grafoch pre prehľadnosť nie sú uvedení absolventi konzervatórií, ktorých je menej ako 2 %.